

Sámi allaskuvla
Sámi University College

OAHPPOPLÁNA

Sámi muitalanárbi ja dan oktavuoha teáhterii ja filbmii

10 oahppočuoggá

1. OAHPPOOVTTADAGA NAMMA

Sámegillii: Sámi muitalanárbi ja dan oktavuoha teáhterii ja filbmii
Dárogillii: Samisk fortellertradisjon i lys av teater og film
Eangalasgillii: Sámi story telling and reminiscence literature and their connection to the theatre and film

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

- OAHPPOVTTADAGA KODA: SAM 105
- VIIDODAT: 10 oahppočuoggá
- OAHPU LÁGIDEAPMI: Luohkkálatnjaoahpahussan Sámi allaskuvllas ja/dahje DGT-oahpahussan ja čuovvut Beaivváš Sámi Našunála Teáhtera čájálmashárjehusaid.

3. OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma.

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Dábalaš sisabeassangáibádusat alitoahpahussii. Sisabeassanvuodđu sáhtá leat juogo oppalaš lohkelbbolašvuoha (čáđahan joatkkaskuvlla/logahaga) dahje realagelbbolašvuoha. Lassin galgá sámegiela máhttu vuosttaš- dahje nubbingiellan joatkkaskuvllas dahje vástideaddji (omd. sámegiela lohkanbadjeoahppu). Dasa lassin studeanta galgá leat čáđahan SÁM 106 Sámi girjjálašvuoda vuodđokurssa dahje vástideaddji oahpu.

5. OAHPAHUSGIELLA

Davisámegiella.

6. SISDOALLU

Studeanta oahpásmuvvá sámi muittašangirjjálašvuhtii, historjá-biográfalaš girjjálašvuoda ja vuostáiváldima dutkamii. Studeanta suokkarda, mainna lágiin girjjálašvuoha, teáhter ja filbma sáhttet leat čatnagasas nuppiidasaset.

7. OAHPPANJOKSOSAT

Oahpu maŋŋá studeanta

- máhtá geavahit girjjálašvuoda, teáhtera ja filmmaid dutkamii guoski doahpagaidd, teoriijaid ja fágalaš materiála njálmmálaš ja čálalaš ovdanbuktimis.
- máhtá ohcat ja árvvoštallat girjjálašvuoda fágalaš gállduid ja čujuhit daidda.
- bastá suokkardit girjjálašvuoda, teáhtera ja filmma mearkkašumi sámi kultuvrii.

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Oahppanvuohkin leat logaldallamat, DGT -luohkkálatnjaoahpahus, filmmaid geahččan ja daid árvvoštallan ja teáhtergalledeamit. Áigeovuodilis sámi čájálmasteavsttaid analyseren ja dulkon ja /dahje čájálmashárjehusaid čuovvun ja vejolašvuodaid mielde gárvves čájálmasaidd árvvoštallan.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Oahppu vuodđuduvvá proseassaide ja studeanttaid ovttasbargui. Danne gáibiduvvo aktiivvalaš oassálastin logaldallamiidda ja hárjehusaide. Studeanta guorahallá iežas oahppanproseassa miehtá oahpu ja čállá dan vuodul oahppanbeaivegirjji, mii lea loahpalaš árvoštallama vuodđun.

Fágaoahpaheaddji dohkkeha bargguid ja oassálastimiid, mat leat dasto eksámenii beassama eaktun. Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda studeanttas vurdojuvvo, ahte son čállá sámegeiela giellaoahpalaččat riehta.

10. EKSÁMEN

Oktagaslaš 8–10-siidosaš oahppanbeaivegirji, mas studeanta guorahallá iežas fágalaš máhtu ja oahppanproseassa. Oahppanbeaivegirji galgá leat gárvvis guokte vahku maŋŋá, go oahpahuš nohká.

Čállošis árvoštallojuvvojit fágalaš čehppodat, čálalaš giellageavaheapmi ja čehppodat hábmet čálalaš barggu. Eksámen árvoštallojuvvo bustávvaárvosániiguin (A-F).

11. LEA GO PRIVATISTTAIN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN FÁGA/FÁTTÁ?

Privatisttain ii leat vejolašvuhta váldit oahpu, dasgo oahppan eaktuda searvama oahppanproseassaide. Geahča muđui U/A lága § 3-8 (2).

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinnjuolggadusaide, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain leat árvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvoštallojuvvo studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágaraportta vuodul.

13. LOHKANMEARRI

Gaski, Harald (2005): Čáppa vai fága?-muhtun čuoggát fágagirječállima historjái. *Sámis. Sámi čálakultuvrralaš áigečála*. Nr. 1.. <http://www.samifaga.org/samis/samis1.pdf>. S. 5-8. (4 s.)

Gaski, Harald (2011–2012): Dan maid čalbmi ii oainne – Johan Turi čállima ja dáidaga renoamášvuhta. *What the eye can't see: On Johan Turi's subtle truth-telling in his images and art. Sámi dieđalaš áigečála 2, 2011 ja 1, 2012*. <http://site.uit.no/aigecala/2011-2-2012-1/>. S. 113–132. (20 s.)

Hætta, Lars - Bær, Anders (1982): *Muitalusat*. Universitetsforlaget. (123 s.)

Hamsun, Knut 1911 (2009): Imašleamos čáluš maid sápmelaš leš goassige dahkan. Harald Gaski jorgalan ja ráhkadan introdukšuvvna. – *Sámis. Sámi čálakultuvrralaš áigečála*. Nr. 5. <http://www.samifaga.org/samis/samis5.pdf>. S. 29–35. (6 s.)

Hirvonen, Vuokko (1999): *Sámeeatnama jienat. Sápmelaš nissona bálggis girječállin*. DAT. S. 73–82. (9 s.)

Hirvonen, Vuokko 2011–2012: “Muitalus Sámi eatnama dovdameahttun elliid birra” – girječálli Johan Turi kolonialismma geavadiid árvvoštallin. *The unknown animals of Sápmi – Johan Turi as a critic of colonialism. Sámi dieđalaš áigečála 2, 2011 ja 1, 2012.* <http://site.uit.no/aigecala/2011-2-2012-1>. S. 7–24. (18 s.)

Kjølaas, Per Oskar (1998): Lars Jacobsen Hætta. Vuostálasti ja biibaljorgaleaddji. Girjji: Keskitalo, Alf Isak (doaimm.): *Guovdageainnu suohkangirji. Kautokeino sognebok.* Guovdageainnu suohkan. Kautokeino kommune. S. 704–750. (46 s.)*

Oskal, Sara Margrethe (2014): *Skelbmošit máilmmi lávddiin – sámi skelbmošanárbevierru muitalusain, luđiin ja ođđaáigásaš teáhterlávddis.* Kárášjohka: Davvi Girjji. S. 15–40. (26 s.)

Koskela, Lasse ja Rojola, Lea (1997): *Lukijan Abc-kirja. Johdatus kirjallisuuden nykyteorioihin ja kirjallisuudentutkimuksen suuntauksiin.* Tietolipas 150. SKS, Helsinki. S. 15–31 ja 100–115. (36 s.)

Dahje

Nilsen Berseth-Romøren-Tønnesen Seip-Wiland (1998): Veier til teksten. Litteraturteori og analysepraksis. 2. opplag. Landslaget for norskundervisning (LNU) og Cappelen Akademisk Forlag. S. 13–25 ja 53–89. (49s.)

Lehtola, Veli-Pekka (2007): *Muitaleaddjiid manjšboahhtit. Beaivváš Sámi Teáhter historjá.* Publications of the Giellagas institute 11. Oulu universitehta: Giellagas-instituhtta. S. 9–30 ja 175-197. (46 s.)

Lehtola, Veli-Pekka 2011–2012: Johan Turi – sámiid iežaset etnográfá? *Johan Turi – an ‘insider’ ethnographer of the Sami? Sámi dieđalaš áigečála 2, 2011 ja 1, 2012.* <http://site.uit.no/aigecala/2011-2-2012-1/>. S. 85–97. (13 s.)

Turi, Johan 1910 (2010): *Muitalus sámiid birra.* – Mikael Svonni (doaimm.) SÁMIacademica Nr 3. ČálliidLágádus, Karasjok. S. 10–165 ja 185–198, (169 s.)

Valkeapää, Nils-Aslak (1989): *Boares nauti.* DAT. S. 10–67. (57 s.) ja oahpásmuvvan Johan Turi ja Emilie Demant gaskasaš breavastallamii. (Sullii 20 s.)

Zorgdrager, Nellejet (1997): *Det rettferdiges strid Kautokeino 1852. Čoahkkáigeassu.* Vett&Vite. Norsk Folkemuseums samiske samlinger. (maidđái girjji: Keskitalo, Alf Isak (1998): Guovdageainnu suohkangirji. Kautokeino sognebok. S. 1120–1134. (15 s.)*

Filmmat

Gaup, Nils (2008): *Kautokeino-opprøret.* Borealis/Rubicon.

Skaltje, Maj-Lis (2005): *Johan Turi - Guovžabivddus čállin.* SVT Sápmi.

Filmmat sáhttet lonuhuvvot.

Eará

Beaivváš Teáhtera áigeguovdilis teáhterčájálmasa giehtačállosa lohkan, guorahallan ja čájálmashárjehusa(id) čuovvun.

*=sierra čoakkáldat; vuovdimassii ovdakantuvrras.